

8. Tkachuk, O. S. (2015). Sudovi ta alternatyvni sposoby vyrishennia pryvatnykh yurydychnykh konfliktiv: mizhnarodnyi dosvid i ukraïnski perspektyvy. [Judicial and alternative ways of resolving private legal conflicts: international experience and Ukrainian perspectives]. *Naukovyi visnyk. Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser: Yurysprudentsiia*. №18. 22-25. [in Ukrainian].

9. But, I. O. (2013). Treteïskyi sud yak alternatyvna forma vyrishennia tsyvilno-pravovykh sporiv. [Arbitration as an alternative form of resolving civil disputes]. *Pravove zhyttia suchasnoi Ukrainy*. 721-723. [in Ukrainian].

10. Vasyliiev, S. V., & Vasyliieva I. H. (2016). Perehovory yak alternatyvnyi sposib vyrishennia tsyvilnykh sporiv: pytannia teorii. [Negotiation as an alternative way of resolving civil disputes: a matter of theory]. *Tsyvilnyi protses*. 26-30. [in Ukrainian].

11. Vasylyna, N. (2019). Vrehuliuvannia sporu za uchastiu notariusa. [Settlement of a dispute with the participation of a notary]. *Tsyvilne pravo i protses*. №3. 6-9. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.04.2022

УДК 347.939.1

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-24-28

Гнатів Оксана Богданівна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу

Західноукраїнського національного університету

e-mail: oksg1983@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0119-3508>

Паламар Сніжана Богданівна,

студентка юридичного факультету

Західноукраїнського національного університету

e-mail: snizhanapalamar043@gmail.com

ІНСТИТУТ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті досліджено інститут врегулювання спорів за участю судді, без якого неможливо уявити життя у суспільстві на даному етапі його розвитку. Інститут участі суддів у вирішенні спорів досяг великих успіхів і зараз є одним із провідних інститутів. Це один із видів альтернативного вирішення спорів, а тому розвивався поряд із іншими примирювальними процедурами.

У даній роботі дослідженні різні аспекти врегулювання спорів за участю судді, а також проаналізовані статті ЦПК України, у яких згадується цей інститут, наголошено на головних умовах, за яких можливе його проведення. Акцентована увага на основній із цих умов – бажання сторін дійти згоди шляхом застосування інституту врегулювання спорів за участю судді. У статті досліджено та описано основні принципи здійснення такої діяльності суддями. Виділено загальні та спеціальні принципи. Названо ухвали, які може постановити суд по припинення врегулювання спорів за участю судді.

Також у статті виділені основні перспективи розвитку даного інституту в Україні, а також запропоновані шляхи вирішення проблематики у ньому.

Ключові слова: вирішення спорів за участю судді, медіація, правове регулювання, ухвала, позов, альтернативні способи вирішення спорів.

Palamar S., Hnativ O. THE INSTITUTE OF DISPUTE RESOLUTION WITH THE PARTICIPATION OF A JUDGE IN CIVIL PROCEEDINGS: MAIN ASPECTS AND PROSPECTS

The article examines the institute of dispute resolution with the participation of a judge, without which it is impossible to imagine life in society at this stage of its development. The institute of participation of judges in dispute resolution has achieved great success and is now one of the leading institutes. This is one of the types of alternative dispute resolution, and therefore developed along with other conciliation procedures.

In this paper, the study of various aspects of dispute resolution with the participation of a judge, as well as analyzed articles of the CPC of Ukraine, which mentions this institution, emphasizes the main conditions under which it is possible. Emphasis is placed on the main of these conditions - the desire of the parties to reach an agreement by applying the institution of dispute resolution with the participation of a judge. The article examines and describes the basic principles of such activities by judges. General and special principles are highlighted. The decisions which the court can make on the termination of settlement of disputes with participation of the judge are named.

The article also highlights the main prospects for the development of this institute in Ukraine, as well as suggested ways to solve problems in it.

Key words: dispute resolution with the participation of a judge, mediation, legal regulation, decision, lawsuit, alternative ways of resolving disputes.

Постановка проблеми. В умовах розвитку нашої держави, а відповідно, правової системи набуло поширення вирішення спорів за участю судді. В Україні досить активно триває період реформування системи захисту прав та інтересів особи у суді. Найефективнішим на даний час з напрямів такого реформування є впровадження процедури вирішення спору за участю судді, яка допомагає звузити вплив держави на суспільство, оскільки замінює його на самоврегульовані механізми пошуку нестандартних способів вирішення спорів, які будуть відповідати потребам суспільства. Сама процедура є досить новим способом вирішення спорів у суді. При ньому сторони за допомогою судді, який виступає посередником, можуть налагодити процес комунікації між собою так, що варіант вирішення конфліктної ситуації зможе відповідати інтересам кожної із сторін, між якими виник спір.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Даний процес вивчали та досліджували багато сучасних провідних вчених, а саме: : В.О. Аболонін, С.С. Алексєєв, І.О. Бут, В.М. Ведяхін, О.В. Горєцький, С.В. Ківалов, Ю.С. Коляснікова, А.Н. Кузбагаров, Н.Н. Леннуар, Н.А. Мазаракі, А.В. Малько, М.Н.Марченко, Д.С. Міхель, Жан А. Миримановф, А.А. Павлушина, П.М. Рабінович, Л.Д. Романадзе, О.М.Спектор, Г.О. Ульянова та багато інших.

Метою статті є дослідження та обґрунтування правового регулювання процесу вирішення спорів за участю судді у цивільному процесі в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Врегулювання спору за участі судді – це спілкування сторін судового процесу із суддею щодо отримання роз'яснень та додаткової інформації для оцінки сторонами проблем та перспектив судового розгляду спору між ними. Головною умовою для початку врегулювання такого спору за участю судді є згода сторін, тобто позивача й відповідача, на проведення такої процедури [7, с. 56]. Вирішувати спори за безпосередньою участю судді можна лише до розгляду справи по суті, а отже, лише в суді першої інстанції. Крім того, у справах з самостійними вимогами не повинно бути третіх осіб. І останнє, але не менш важливе: справа не повинна потрапляти в категорію, до якої не застосовується вирішення спорів за участю судді. Вказані виключення передбачені частиною 2 статті 201 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України). ЦПК України в редакції від 3 жовтня 2017 року передбачає підготовче засідання суду у всіх судових справах, які розглядаються за загальними правилами позовного провадження. На стадії підготовчого засідання суд має визначити, чи прагнуть сторони досягти мирової угоди, чи передати справу до арбітражного суду, чи звернутися до нього для вирішення спору із суддею.

У доктрині права положення щодо врегулювання спору за участю судді є неоднозначним. Це пов'язано із тим, що науковці по-різному співвідносять цей інститут з іншими існуючими примирювальними категоріями. Зазвичай дану процедуру порівнюють із медіацією. Під нею у науці розуміють особливий вид посередництва, який передбачає участь у вирішенні конфлікту третьої нейтральної сторони, яка є зацікавленою у вирішенні цього спору. При цьому ця третя сторона не надає жодної оцінки діям сторін та рішенням. Як один із видів альтернативного вирішення спорів медіація є особливим видом переговорів, а також вона проходить за участю третьої незалежної особи. Варто зазначити, що медіація носить добровільний характер та заснована на досягненні згоди у прийнятті рішення з урахуванням інтересів кожної сторони конфлікту.

Більшість дослідників та практиків єдині в тому, що медіація як альтернативний механізм урегулювання спорів дозволяє сторонам спору самостійно прийняти для них вигідне рішення, уникнувши затягування та загострення конфлікту тощо. Крім того, медіація містить багато інших переваг для його учасників порівняно з довготривалим розглядом справи у суді тощо [4, с. 14].

Разом з тим, ЦПК України, прийнятим 3 жовтня 2017 року в цивільно-процесуальне законодавство запроваджено новий порядок – вирішення спору за участю судді, яке здійснюється за взаємною згодою кожної сторони процесу без урахування розгляду справи та згідно із спеціальною процедурою, також воно здійснюється у формі спільних та/або закритих зустрічей із суддями, сторонами та їх представниками. Щоб забезпечити розумний строк для об'єктивного розгляду цивільних справ та при цьому запобігти можливим зловживанням для затягування судового врегулювання спорів у процесі їхнього вирішення спорів за участю судді, законодавці встановили менший строк – не більше тридцяти днів.

Розділ 3 глави 4 (статті 201-205) ЦПК України передбачає вирішення спорів за участю суддів. У п'яти статтях цієї глави визначено причини участі суддів, порядок їхнього призначення, їх поведінку, припинення спорів та строки такого провадження. Аналіз запроваджених законодавцями процедур врегулювання спорів за участю суддів дає можливість дійти до висновку, що деякі правила процедури медіації були встановлені, але такі можливості є безмежними. На противагу судовому процесу, в якому кожна процесуальна дія та стадія чітко визначені та оформлені, порядок вирішення спорів за участю суддів не прописаний. Законодавці обмежуються формулюванням своїх загальних та неконкретних правил та визначенням можливих загальних приписів – спільних та/або закритих зустрічей.

Якщо звернутися до ЦПК України, то можна виділити три умови, які необхідні для початку процесу врегулювання спору за участі судді. По-перше, розгляд справи по суті не має бути розпочато, по-друге –

кожна із сторін висловила свою згоду на такий процес, а по-третє – немає третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору. За існування всіх цих умов суд вирішує розпочати процес вирішення спору за участю суддів, постановляючи ухвалу та зупинивши при цьому провадження по справі. На першій стадії вирішення спору суддя скликає спільне засідання, спочатку пояснює сторонам завдання, які постають при вирішенні спору, процедури залучення судді, їхні права та обов'язки. Під час спільного засідання суддя досліджує мотиви спору та його предмет, а також мотиви заперечення, роз'яснює кожній стороні предмети доказів із категорії, яка стосується спору, пропонує їм внести певні пропозиції для мирного врегулювання спору та вживає інших дій, які мають бути спрямовані на мирне вирішення спорів. Сторони можуть вести переговори самостійно, але якщо вони вже з'явилися в суді, третя сторона повинна буде використати свої повноваження, юридичні знання та психологічні навички, щоб допомогти знайти рішення спору, яке буде підходити обом сторонам. Суддя може порадишити їм реальні шляхи мирного вирішення спору. Під час закритих засідань суддя вправі привернути увагу сторін до судової практики подібних спорів та рекомендувати сторонам та/або їх представникам можливі шляхи мирного вирішення спору.

Єдиним суб'єктивним обмеженням у застосуванні даної процедури примирення сторін є їхнє бажання. Адже відповідно до ч. 1 ст. 201 ЦПК України врегулювання спору за участю судді проводиться лише за згодою сторін та до початку розгляду справи по суті. Рішення законодавця щодо обмеження процедури врегулювання спору за участю судді та інших дій учасників процесу, спрямованих на мирне врегулювання спору, на стадії підготовчого провадження неодноразово підтримується у науковій літературі, адже як зазначається, саме ця стадія наділена найбільшим потенціалом для досягнення примирення [5, с.178]. Спори необхідно вирішувати таким чином на підготовчому етапі. Часто сторони навіть не чули про таку можливість, а якщо і чули, то не мають чіткого уявлення про процедуру. Тому суддя може самостійно запропонувати вирішити спір за його допомогою, вказавши плюси і мінуси, термін і результат, який можна отримати. Суддя в цьому випадку виступає в ролі «судового процесуального посередника», який надає змогу сторонам досягти взаємного компромісу. Якщо сторони вирішують справу у спрощеному провадженні, то тоді для одержання згоди іншої сторони провадження, а також для визначення конкретного порядку проведення, необхідно перейти у загальне позовне провадження.

Вирішення спору за участю судді має певні принципи. Під принципами врегулювання спору за участю судді слід розуміти специфічні засади, ідеї, положення, правові основи, метою яких є забезпечення добровільного та ефективного розв'язання спору, що створюють основу для дій учасників такого процесу та забезпечують індивідуалізацію правового інституту. Разом із тим не всі принципи, закріплені в законодавстві про цивільне судочинство, реалізуються під час впровадження процедури врегулювання спору [8, с. 575]. Їх зазвичай поділяють на дві окремі групи: принципи цивільного процесуального права, основоположні витоки, суть і зміст яких втілені в нормах ЦПК України, які відображають сутність цивільного процесуального права як галузі права, її напрями та перспективи розвитку; спеціальні, на яких базується весь інститут альтернативних вирішень спорів (далі – АВС) та які притаманні безпосередньо такому виду АВС, як врегулювання спору за участю судді. До першої групи принципів відносять засади цивільного судочинства, які закріплені в положеннях статті 2 ЦПК України, а саме: верховенство права, рівність кожного учасника судового процесу перед законом та судом, змагальність сторін, диспозитивність, обов'язковість судового рішення, недопущення зловживання своїми процесуальними правами, розумність строків та інші. До другої групи відносять: добровільність, конфіденційність, нейтральність та неупередженість судді-посередника, принцип правомочності, принцип гнучкості та структурованості процедури, принцип співробітництва судді та сторін, між якими виник спір.

Даний інститут вирішення спору уособлює в собі усі необхідні риси процедури на шляху до примирення сторін. При такій процедурі цивільний спір не вирішується судом, а врегульовується специфічним компетентним та висококваліфікованим посередником – судом в особі уповноваженого судді, однак уже не під час здійснення ним судочинства, а під час проведення цим суддею формальних чи неформальних дій, які в кінцевому результаті спрямовані на врегулювання цивільного спору в дозволені правових межах [9, с. 34]. Також при вирішенні спору за участю судді суддя має вжити необхідних заходів для врегулювання цивільного спору із досягненням згоди між сторонами, тобто в результаті процедури може бути укладена мирова угода, відповідач може визнати позов, позивач може відмовитися від позову. Якщо таке сталося, то внаслідок цього суддя ухвалює відповідну ухвалу.

Процесуальне врегулювання спорів за участю суддів у цивільному процесі визначається як збори, які, у свою чергу, можуть бути спільними, за участю кожної сторони спору, їхніх представників та суддів, та/або приватні, незапрошені зустрічі. Суддя є окремим від кожної сторони. Останній випадок найбільш доцільно розглядати суддею, коли сторони надмірно емоційні, або зайшли в глухий кут на спільному засіданні, або коли суддя підозрює, що важлива інформація приховується однією зі сторін. Під час процесу вирішення спору судді не можуть надати юридичні висновки та поради сторонам для оцінки доказів у справі. Враховуючи закритий характер засідання, ви можете почути його професійну думку щодо предмета доказів у справі, а також він може запропонувати нові шляхи вирішення спорів, передбачивши судову практику для таких справ. Це корисно для формування позиції у справі, навіть якщо справа передається до нового суду.

Вирішення спорів за участю суддів здійснюється судьями-доповідачами одноособово незалежно від складу справи (колективно чи одноособно) у формі спільної конференції (суддя, позивач, відповідач) або закритого засідання (суддя і позивач й суддя і відповідач). Будь-яка інформація, отримана сторонами та суддею під час процесу вирішення спору, залишається конфіденційною. Протокол такого засідання не ведеться та не фіксується технічними засобами.

За результатами врегулювання спору за участю судді може в кінцевому підсумку бути прийнято процесуальне рішення. Варто звернути особливу увагу на те, що таке рішення може бути лише у формі ухвали. Залежно від того, з яких підстав було припинено примирювальний процес, зміст ухвали суду відрізнятиметься. Суд може постановити такі ухвали про припинення вирішення спору за участю судді:

- ухвалу про відновлення провадження по справі із паралельним її переданням на розгляд іншому судді;
- про затвердження в подальшому мирової угоди та закриття провадження по даній справі;
- про залишення в кінцевому підсумку позову без розгляду;
- про закриття провадження у справі після припинення вирішення спору між сторонами за участю судді;
- про прийняття рішення згодом, яке задовольнить позов.

Досить проблемним є питання щодо правового статусу судді, який здійснює врегулювання спору між сторонами. Зі змісту норм ЦПК України випливає, що кожен суддя має брати участь у врегулюванні такого спору. Тому при цьому не враховуються його професійні навички як посередника, бажання та інші фактори, які можуть бути важливими. Така модель врегулювання спору за участю судді не враховує того, що суддя, крім знань у своїй сфері, має мати ще спеціальні навички та, відповідно, знання із психології, соціології, конфліктології та інших дотичних галузей [1, с. 13]. Для покращення даного інституту вкрай необхідно проводити спеціальні тренінги та відбирати суддів, які мають навички для проведення такого роду медіації.

Якщо ж говорити про перспективи розвитку інституту врегулювання спорів за участю судді, то можна сказати, що на даному етапі розвиток цього інституту залежить від правильного використання положень нового Закону України «Про медіацію», який було прийнято відносно недавно, у 2021 році. Після його прийняття постало питання співвідношення двох примирювальних процедур у рамках цивільного процесу. Учасникам спорів, які прагнуть врегулювати свій спір мирним шляхом, тепер потрібно аналізувати положення ЦПК України та нового закону для того, щоб вибрати для себе більш оптимальну процедуру примирення. У цьому випадку потрібно звернути увагу на те, що якщо медіація стане для учасників цивільних правовідносин зрозумілішим та зручнішим механізмом, то тоді ж законодавець буде вимушений удосконалити й розвинути інститут врегулювання спору за участю судді, а у разі, коли медіація не «приживеться» у суспільстві, то тоді цей інститут може бути незатребуваним та взагалі не використовуватися безпосередньо на практиці. Також, на нашу думку, буде доцільно, з урахуванням проблемних питань та суперечностей інституту, внести зміни до положень ЦПК України, які нададуть можливість звертатися у суд щодо врегулювання спору за участі у справі третім особам, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.

Висновки. Отже, аналізуючи вищенаведене, можна підбити підсумок, що врегулювання спору за участю судді є певним переговорним, структурованим та конфіденційним процесом, в якому сторони спору прагнуть самостійно, а також на добровільній основі, вступити у перемовини за участі нейтрального посередника в особі судді. Суддя ж, у свою чергу, за допомогою своїх професійних навичок та знань спрямовує сторони до мирного врегулювання спору між ними. Такий інститут все частіше почали використовувати на практиці, тобто він приживається в українському суспільстві як один із способів вирішення спорів між сторонами цивільного процесу. Тому можна впевнено сказати, що запровадження в Україні інституту врегулювання спору за участю судді безперечно є позитивним явищем і має стати першою сходинкою на шляху до розвитку та популяризації примирювальних процедур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Божук І., Дяченко С. Судова практика застосування альтернативних способів врегулювання спорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №12. С. 11-15.
2. Дяченко С. В., Барановська В.В. Судова практика врегулювання спорів за участю судді в цивільному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №9. 75-77.
3. Гавелко Ю. О., Попов Д. І. Врегулювання спору за участю судді у цивільному процесі. *Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 2-3 червня 2021 року, м. Львів. 2021. С. 244-247.
4. Кармаза О. Медіація та переговори як альтернативні способи вирішення спорів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №5. С. 13-18.
5. Кириченко В. В., Литвинюк Я. М. Теоретико-правові аспекти інституту врегулювання спору за участі судді у цивільному процесі. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2020. №2(12). С. 176-181.

6. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (станом на 01 січня 2020 р.). *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>.

7. Московчук Д., Кіліміченко А. Особливості процедури врегулювання спору за участі судді. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №6. С. 55-58.

8. Татулич І. Ю. Врегулювання спору за участю судді – примирювальна процедура в цивільному судочинстві. *Publishing House «Baltija Publishing»*. 2020. С. 565-583.

9. Тиханський О. Б. Місце інституту врегулювання цивільного спору за участю судді в систематичі примирних процедур. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. №2. С. 31-39.

10. Ханік-Посполітак Р. Ю., Нурищенко Р. С. Врегулювання спору за участю судді: чи є ефективною ця процедура?. *Наукові записки НаУКМА*. 2021. № 8. С. 85-91.

11. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

REFERENCES:

1.Bozhuk I., Diachenko S. (2019). Sudova praktyka zastosuvannya alternatyvnykh sposobiv vrehuliuvannya sporiv. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. [Judicial practice of using alternative methods of dispute resolution. *Entrepreneurship, economy and law*]. №12. S. 11-15. [in Ukrainian].

2.Diachenko S. V., Baranovska V.V. (2020). Sudova praktyka vrehuliuvannya sporiv za uchastiu suddi v tsyvilnomu sudochynstvi. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. [Judicial practice of dispute resolution with the participation of a judge in civil proceedings. *Legal scientific electronic journal*]. №9. 75-77. [in Ukrainian].

3.Havelko Yu. O., Popov D. I. (2021). Vrehuliuvannya sporu za uchastiu suddi u tsyvilnomu protsesi. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii: Suchasni napriamy rozvytku ekonomiky, pidpriemnytstva, tekhnolohii ta yikh pravovoho zabezpechennia. [Settlement of a dispute with the participation of a judge in civil proceedings. Proceedings of the international scientific-practical conference: Modern directions of economic development, entrepreneurship, technology and their legal support]. 2-3 chervnia 2021 roku, m. Lviv. 244-247. [in Ukrainian].

4.Karmaza O. (2020). Mediatsiia ta perehovory yak alternatyvni sposoby vyrishennia sporiv. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. [Mediation and negotiation as alternative ways of resolving disputes. *Entrepreneurship, economy and law*]. №5. 13-18.

5.Kyrychenko V. V., Lytvyniuk Ya. M. (2020). Teoretyko-pravovi aspekty instytutu vrehuliuvannya sporu za uchasti suddi u tsyvilnomu protsesi. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa*. [Theoretical and legal aspects of the institute of dispute resolution with the participation of a judge in civil proceedings. *Bulletin of the Vasyl Stus Student Scientific Society of DonNU*]. №2(12). 176-181. [in Ukrainian].

6.Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR (stanom na 01 sichnia 2020 r.). *Verkhovna Rada Ukrainy*. [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 № 254k / 96-VR (as of January 1, 2020). *Verkhovna Rada of Ukraine*]. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>. [in Ukrainian].

7.Moskovchuk D., Kilimichenko A. (2021). Osoblyvosti protsedury vrehuliuvannya sporu za uchasti suddi. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. [Features of the dispute resolution procedure with the participation of a judge. *Entrepreneurship, economy and law*]. №6. 55-58. [in Ukrainian].

8.Tatulych I. Yu. (2020). Vrehuliuvannya sporu za uchastiu suddi – prymyriuvalna protsedura v tsyvilnomu sudochynstvi. *Publishing House «Baltija Publishing»*. [Dispute settlement with the participation of a judge is a conciliation procedure in civil proceedings. *Publishing House «Baltija Publishing»*]. 565-583. [in Ukrainian].

9.Tykhanskyi O. B. (2018). Mistse instytutu vrehuliuvannya tsyvilnoho sporu za uchastiu suddi v systematytsi prymyrynykh protsedur. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. [The place of the institute of civil dispute settlement with the participation of a judge in the system of conciliation procedures. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*]. №2. 31-39.

10. Khanyk-Pospolitat R. Yu., Nuryshchenko R. S. (2021). Vrehuliuvannya sporu za uchastiu suddi: chy ye efektyvnoiu tsia protsedura?. *Naukovi zapysky NaUKMA*. [Dispute resolution with the participation of a judge: is this procedure effective? *Scientific notes of NaUKMA*]. № 8. 85-91. [in Ukrainian].

11.Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 18 bereznia 2004 r. № 1618-IV. *Verkhovna Rada Ukrainy*. [Civil Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of March 18, 2004 № 1618-IV. *Verkhovna Rada of Ukraine*]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.04.2021